

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Miljödomstolen

DOM
2008-05-22
meddelad i
Vänersborg

Mål nr M 1808-07

KLAGANDE

Marbäck's Bruk AB
Marbäck
305 94 Halmstad

MOTPART

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Halmstads kommun
Box 153
301 05 Halmstad

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Hallands län beslut den 6 november 2006, i ärende nr 505-13568-06, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande vid vite att undersöka förorenat område

DOMSLUT

Miljödomstolen ändrar det överklagade beslutet endast på så sätt att tiden för föreläggandets fullgörande sätts fram till den 31 oktober 2008.

Dok.Id 77665

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänersborg	Hamngatan 6	0521-270 200 E-post: miljodomstolen.vanersborg@dom.se	0521-270 230	måndag – fredag 09:00-16:00

YRKANDEN M.M.

Marbäcks Bruk AB har yrkat att länsstyrelsens beslut skall undanröjas och anfört bl.a. följande. Bolaget är inte rätt adressat för kraven på miljöteknisk undersökning av fastigheten Marbäck 2:15. Vid den okulärbesiktning som gjordes vid förvärvet fanns inga tecken på synliga föroreningar. Med vetskap om att samtliga erforderliga tillstånd för verksamhetens bedrivande hade varit i sin ordning alltsedan 1695 genomfördes inte några ytterligare undersökningar. Vid förvärvet fanns visserligen kännedom om att det funnits ett pappersbruk och även ett varmförzinkningsverk på området under mycket lång tid, men trots att industrimäklare, revisor och bank medverkade vid förvärvet nämndes inte någonting om att det skulle föreligga en miljöteknisk undersökningsplikt. De hade inte heller anledning att misstänka att det skulle förekomma föroreningar på fastigheten eftersom den stått under myndigheternas tillsyn sedan 1880-talet. Eftersom bolaget således vid förvärvet inte kände till eller borde ha upptäckt att fastigheten var förorenad kan bolaget inte anses vara ansvarigt för att undersöka det förorenade området.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Halmstads kommun har bestritt bifall till överklagandet och anfört bl.a. följande. Fastighetsförvärvet torde ha omfattats av längre gående undersökningsplikt än normalt, särskilt eftersom det på fastigheten bedrivits mångårig industriverksamhet som bedöms vara förorenad. De som ursprungligen bildat bolaget och förvärvat fastigheten var skyldiga att företa dessa undersökningar eftersom förvärvet skett efter införandet av miljöbalken. Detta skedde dock inte och bolaget övertogs senare av nuvarande ägare. Undersökningsplikten bedöms vara knuten till bolaget och därför även till ägarna av bolaget. Lämpligen borde man vid förvärvet av bolaget och därmed fastigheten, ha undersökt om marken kunde tänkas vara förorenad. Miljö- och hälsoskyddskontoret bedömer med ledning av den inventeringsrapport som tagits fram samt med hänvisning till industri- och verksamhetshistoriken att marken är förorenad. Det är dock okänt i vilken mängd och omfattning föroreningar uppträder och om påverkan sker utanför fastigheten (Fylleån). Detta kan inte kontrolleras annat än genom fler undersökningar. Huruvida bolaget därefter ska vidta eventuella efterbehandlingsåtgärder eller inte blir föremål för en senare bedömning. De av bolaget anförda skälen för att

undkomma undersökningar bedöms inte tillräckliga med avseende på 2 och 10 kap. miljöbalken samt den praxis som hittills utformats i denna typ av ärenden. Länsstyrelsens beslut bör därför fastställas.

Länsstyrelsen har avstyrkt bifall till överklagandet.

DOMSKÄL

En första förutsättning för att reglerna om efterbehandling i 10 kap. miljöbalken ska bli tillämpliga är att ett mark- eller vattenområde har konstaterats vara förorenat. Därutöver krävs också att det ska föreligga en risk för att det förorenade område kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. En sådan risk behöver inte vara särskilt stor utan det torde räcka med att det inte kan uteslutas att en skada eller olägenhet kan uppstå.

På fastigheten Marbäck 2:15 har bedrivits industriverksamhet i olika former sedan sent 1800-tal. Under 1900-talets senare del omfattade verksamheten huvudsakligen ytbehandling, men därutöver även gravyr och montering. I samband med att en av verksamheterna lades ned i början på 1980-talet konstaterades höga halter av zink i mark och grundvatten. Prover, som företagits på fastigheten Marbäck 2:15, visar att fastigheten alltjämt har mycket förhöjda värden med avseende på zink. Den höga zinkhalten är inte naturligt förekommande utan allt talar för att den tillförts fastigheten genom den verksamhet som bedrivits på denna. Det kan inte uteslutas att förekomsten av zink kan ge upphov till olägenhet eller skada på miljön genom att föroreningarna sprids till kringliggande områden (däribland Fylleån).

Ansvar för utredning av förorenade markområden åvilar i första hand fysiska eller juridiska personer som genom verksamhet bidragit till föroreningen. För det fall någon verksamhetsutövare inte kan utföra eller bekosta utredningen kan dock inträda ett sekundärt ansvar, som innebär att ansvaret övergår på den som förvärvat fastigheten och då känt till eller borde ha upptäckt föroreningarna. En förutsättning för detta senare ansvar är dock att förvärvet skett efter den 31 december 1998. Anledningen till att - förutom verksamhetsutövare - även fastighetsägare i vissa fall skall

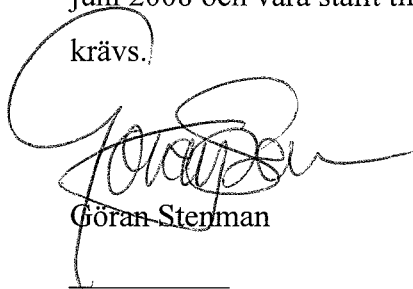
träffas av ansvaret är lagstiftarens önskemål om att förmå marknadens mekanismer att bidra till en bättre miljö genom att få till stånd markundersökningar före förvärv av fastigheter.

De bolag som tidigare bedrivit verksamhet på fastigheten har numera upphört och några krav på utredning av föroreningarna kan därför inte riktas mot dessa. Frågan är då om ansvaret i stället kan övergå på bolaget.

Bolaget förvärvade fastigheten, som är en industrifastighet, den 1 september 2000. Bolaget har uppgivit att det då hade kännedom om den långa industrihistoriken och de tillstånd som tidigare verksamhetsutövare innehåft. Med kännedom om att fastigheten nyttjats för industriverksamhet och under så lång tid som är i fråga måste relativt långtgående krav uppställas på bolaget vad avser undersökning av fastigheten. De höga zinkhalterna borde vid en sådan undersökning ha upptäckts av bolaget. Bolaget är därför ansvarig för att föroreningarna av fastigheten utreds (jfr 10 kap. 3 och 8 §§ miljöbalken i tillämplig lydelse). Den utredning som miljö- och hälsoskyddsnämnden har föranstaltat om i sitt föreläggande får anses skälig och föreläggandet uppfyller också i övrigt de krav som bör ställas på ett föreläggande. Det överklagade beslutet kan därför inte upphävas. Med anledning av den långa tidsutdräkten finns dock skäl för att sätta fram tiden för föreläggandets fullgörande något.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (Formulär D)

Överklagande skall ges in till Vänersborgs tingsrätt, miljödomstolen, senast den 14 juni 2008 och vara ställt till Svea hovrätt, Miljööverdomstolen. Prövningstillstånd krävs.

Göran Stenman

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Göran Stenman och miljørådet Staffan Lagergren. Föredragande har varit beredningsjuristen Maria Olausson.

LÄNSSTYRELSEN
HALLANDS LÄN

BESLUT

2006-11-06

Marbäcks Bruk AB
Marbäck
305 94 Halmstad

BILAGA 1

1 (4)

505-13568-06

Delg. kvitto

Överklagande av Miljö- och hälsoskyddsnämndens delegationsbeslut 2006-08-17, M § 275/06, avseende föreläggande att undersöka förorenat område inom fastigheten Marbäck 2:15, Halmstads kommun

Beslut

Länsstyrelsen avslår överklagandet och ändrar beslutet endast på så sätt att tidpunkten för resultatredovisningen ska vara senast 2007-09-30.

Detta beslut kan överklagas till Miljödomstolen enligt bilaga.

Redogörelse för ärendet

Industriverksamhet på fastigheten Marbäck 2:15, Halmstads kommun, har pågått under mycket lång tid. På fastigheten har bl.a. funnits pappersbruk, ytbehandlingsverksamhet samt verksamhet omfattande blästring, målning och förzinkning. Historiken för fastigheten framgår av kommunens beslut i ärendet och miljö- och hälsoskyddskontorets ansvarsutredning. Industrihistoriken samt de undersökningar som utförts visar att föroreningar finns i marken samt i synlig slagg inom fastigheten Marbäck 2:15. Marbäcks Bruk AB förvärvade fastigheten år 2000.

Enligt delegationsbeslut 2006-08-17, M § 275, förelade Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Halmstads kommun, med stöd av 26 kap. 9, 14 och 22 §§ samt 2 och 3 §§ lagen om viten (1985:206) med hänvisning till 10 kap. 3, 4 och 8 §§, 2 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken (1998:808) att förelägga Marbäcks Bruk AB följande:

”att utföra en miljöteknisk markundersökning av fastigheten Marbäck 2:15 i sin helhet, med tillämpning av Naturvårdverkets rapporter ”Vägledning för miljötekniska markundersökningar, del 1 och 2 (Rapport 4310 och 4311). Undersökningen ska utföras av en sakkunnig, opartisk person,

Postadress
301 86 HALMSTAD

Besöksadress
Slottsgatan 2

E-post
lansstyrelsen@n.lst.se

Telefon
035 - 13 20 00

2006-11-06

505-13568-06

att undersökningen i de områden där föroreningar med höga zink-halter påträffats (Länsstyrelsens inventering dnr 577-9339-03) ska omfatta minst fyra borrpunkter i jord samt en grundvattenundersökning. Vidare ska tas ut minst fem sedimentprov i den uppdamda fåran. Följande parametrar ska minst undersökas: Cr, Cu, Zn och Pb.

att undersökningen vid platsen där kolväten hanteras ska omfatta minst fyra borrpunkter. Följande parametrar ska minst undersökas: Alifater C4, >C5-C8, >C8-C16 samt Alifater >C16-C35,

att valet av placeringen av provpunkterna samt analysmetoderna för proverna ska göras i samråd med Miljö- och hälsoskyddskontoret,

att undersökningen ska påbörjas senast tre månader efter delgivning och resultatet redovisas till Miljö- och hälsoskyddskontoret senast den 1 juli 2007,

att föreläggandet i första t o m tredje samt femte att-satsen ska vara förenat med ett vite på vardera 5000 kr.”

Beslutet överklagades av Marbäcksbruk AB som på anförda skäl yrkar, som överklagandet får förstås, att beslutet skall upphävas.

Motivering

Det här aktuella ärendet aktualiserar frågan om ansvar för utredningskostnader inom fastigheten Marbäck 2:15.

Bestämmelser om ansvar för utredning och efterbehandling av förorenade områden återfinns i 10 kap. miljöbalken (MB). För att bestämmelserna i 10 kap. MB skall vara tillämpliga krävs det att det har konstaterats att området ifråga är förorenat. Därutöver måste det, för reglernas tillämpning, finnas en risk att det kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljö (10 kap. 1 § MB). Enligt lagkommentaren till MB (Bengtsson, B, Bjällås, U Rubensson, S och Strömberg, R: *Miljöbalken. En kommentar. Del I: 1-15 kap. s. 10:7*) behöver risken inte vara särskilt stor utan det torde räcka med att det inte kan uteslutas att en skada eller olägenhet kan uppstå till följd av att föroreningarna kan sprida sig till angränsade områden eller att själva användningen av den förorenade marken kan medföra risker.

Det är i ärendet utrett att höga halter av zink har påträffats inom fastigheten Marbäck 2:15 samt att dessa halter är så höga att de kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Dessutom befaras risk för ytterligare spridning av zink till Fylleån. Bestämmelserna i 10 kap. MB är därmed tillämpliga.

2006-11-06

505-13568-06

Utredningsansvaret är särskilt omnämnt i 10 kap. 8 § MB. Av bestämmelsen framgår att i frågor om utredningsansvar skall bestämmelser i 10 kap. 2-4 samt 6 och 7 §§ MB tillämpas.

Enligt bestämmelserna i 10 kap. MB är det i första hand förorenaren som är ansvarig för utredning och efterbehandling av det förorenade området. Förorenaren går enligt bestämmelserna i 10 kap. 2 § MB under benämningen verksamhetsutövare och definieras som "...den som bedriver eller har bedrivit en verksamhet eller vidtagit en åtgärd som har bidragit till föroreningen." Om denne inte är tillgänglig, eller inte kan betala för sig, övergår ansvaret till den som förvärvat fastighet där det förorenade området, byggnaden eller anläggningen är belägen (10 kap. 3 § MB). Förutsättningarna för att fastighetsägaren skall "ta över" ansvaret är två. Den första är att han förvärvat området efter ikraftträdandet av miljöbalken (dvs. efter den 31 december 1998). Den andra är att han vid köpet kände till – eller borde ha upptäckt – att det var förorenat (10 kap. 3 § MB).

I det här aktuella ärendet har miljöförvaltningen i egenskap av tillsynsmyndighet gjort en ansvarsutredning. Av utredningen framgår att flera företag har varit verksamma på fastigheten, men att dessa inte finns kvar. Länsstyrelsen delar miljöförvaltningens bedömning att några verksamhetsutövare inte finns tillgängliga för krav. I den situationen kan fastighetsägare som förvärvat fastigheten efter den 31 december 1998 bli aktuella som adressater. Marbäcks Bruk AB, org.nr.: 556595-7536, förvärvade under tidigare namn Lilliefelht och Lilliefelht i Marbäck AB, fastigheten Marbäck 2:15 den 1 september 2000. Detta innebär att bolaget kan bli ansvarig att undersöka det förorenade området om bolaget vid förvärvet känt till föroreningarna eller borde ha upptäckt dem. I överklagandet hävdar Marbäcks Bruk AB att man inte hade sådan kännedom. Länsstyrelsen anser att med den information om tidigare verksamhet på fastigheten – som bolaget medger att man hade – borde bolaget rimligen ha förstått att föroreningar kunde förekomma eller i varje fall att det fanns skäl att undersöka saken. Länsstyrelsen bedömer således att bolaget är rätt adressat för kraven.

Nästa steg i utredningen är att bedöma ansvarets omfattning. Ansvarets omfattning skall bestämmas med hjälp av skälighetsbedömningen i 10 kap. 4 § MB. Nämnade lagrum syftar till att det skall ske en samlad bedömning av samtliga föreliggande omständigheter, vilket kan leda till fullt eller jämkat ansvar. Härvid skall bl.a. särskilt beaktas hur lång tid som har förflutit sedan föroreningarna skett samt den ansvariges eget agerande i förhållande till de krav som gällt. Av lagkommentaren till MB (s. 10:16) framgår att bedömningen därutöver skall knyta an till föroreningarna (typ, utbredning, halter etc.) och tänkbara efterbehandlingsåtgärder samt kostnaderna för dessa.

2006-11-06

505-13568-06

I det nu aktuella ärendet är det fråga om en skyldighet att vidta utredningar i syfte att kunna bedöma om sanering eller andra åtgärder kan behövas. Länsstyrelsen anser att miljösituationen på fastigheten samt bl a det förhållandet att den är belägen i anslutning till Fylleån som är Natura 2000-område gör undersökningar motiverade. Den praxis som utvecklats hittills visar att undersökningar som regel är skäliga att kräva.

Mot bakgrund av det ovan anförda samt med stöd av utredningen i ärendet finner Länsstyrelsen att Miljö- och hälsoskyddsnämnden haft fog för föreläggandet. Vad som anförts i samband med överklagandet föranleder inte annat ställningstagande.

Överklagandet skall därmed avslås.

Tiden för redovisning av resultatet bör dock ändras så att bolagets tid för fullgörande av föreläggandet inte blir kortare än den tid nämnden satt ut. Tiden för resultatredovisning enligt femte att-satsen i det överklagade beslutet bör således ändras till 2007-09-30.

I handläggningen av detta ärende har deltagit chefsjurist Peter Ardö, beslutande och jurist Asta Uptaite, föredragande. Vidare har deltagit miljöskyddshandläggare Per Gullbring.

Peter Ardö

Asta Uptaite

Bilaga

Anvisning om hur man överklagar till Miljödomstolen

Kopia till

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Halmstads kommun

Miljövårdsenheten

Rättsenheten

PA

AU

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni är missnöjd med domen kan Ni överklaga den till Miljööverdomstolen, Svea hovrätt. Detta gör Ni genom att skriva ett överklagande som Ni skickar till Miljödomstolen. Miljödomstolen skickar därefter samtliga handlingar i målet till Miljööverdomstolen. Vad överklagandet skall innehålla framgår under ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL nedan.

Överklagandet måste ha inkommit till Miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Senaste dag för överklagande finns angiven i slutet av domen.

Anslutningsöverklagande

Om Er motpart har överklagat domen kan också Ni överklaga den till Miljööverdomstolen, även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut (s k anslutningsöverklagande). Ni skall också i detta fall skicka ett överklagande till Miljödomstolen.

Anslutningsöverklagande måste ha kommit in till Miljödomstolen inom **en vecka** från den senaste dag för överklagande som finns angiven på sista sidan i domen.

Om ett överklagande förfaller eller återkallas kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL

I överklagandet skall anges

1. att det riktar sig till Miljööverdomstolen
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadress, yrke, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klaganden respektive motpart,
3. den överklagade domen med angivande av Miljödomstolens namn samt dag för domen,
4. den ändring som yrkas i Miljödomstolens dom,
5. grunderna (skälen) för överklagandet, samt
6. de bevis som åberopas.

OBSERVERA

För prövning av denna dom krävs prövningstillstånd av Miljööverdomstolen.

Prövningstillstånd meddelas om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt,
2. anledning förekommer till ändring i det slut vartill Miljödomstolen kommit eller
3. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

I överklagandet skall anges vilka skäl som åberopas för att prövningstillstånd skall meddelas.